

AİLE

Eğitim Okulu

2024

AİLE İÇİ İLETİŞİM VE ANNE BABA TUTUMLARI

- Aile Nedir?
- İletişim Nedir?
- Aile İçi İletişim ve Önemi
- Aile Bireyleri Birbirlerinden Ne Bekler?
- Anne Baba Tutumları ve Ergenlik
- Anne Babalara Öneriler
- Velivizyon 11.bölüm (Video)

AİLE NEDİR?

Aile, evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birliktir.

Aile bireyin doğduğu andan itibaren etkileşim içerisinde olduğu sistem olup üyesi olan bireyler, bireyler arasındaki ilişkiler ve kurallar bütününden oluşur.

İLETİŞİM NEDİR?

İletişim en temel tanımıyla;
En az iki kişinin birbirlerine,
Sözel ve sözel olmayan yollarla verdiği bilgi
alışverişidir.

AİLE İÇİ İLETİŞİMİN ÖNEMİ

Aile içi iletişim, eşlerin birbirleri ile annenin çocuklarıyla, babanın çocuklarıyla, çocuğun ebeveynleriyle, kardeşlerin birbirleri ile kurduğu iletişim olarak tanımlanabilir.

Aile içerisindeki etkili bir iletişim, aile üyelerinin birbirlerinin duygu ve düşüncelerini açık şekilde anlamalarını sağlar. Bu açık iletişim sayesinde aile üyeleri arasında işbirliği, paylaşım duygusu ve yardımlaşma farkındalığı yükselir.

- Aile içerisinde etkili bir iletişim olması aile bireylerinin psikolojik sağlıklarını arttıracığından, sosyal ve duygusal becerilerini geliştirecektir.
- Çocuk aileden aldığı koşulsuz sevgiyle değerli olduğunu hisseder.
- Sosyal ve duygusal becerisi gelişen aile bireyleri, kendisi ve aile üyelerine karşı pozitif bir algıda olduğundan daha yaratıcı ve aktif bir birey olacaktır.

AİLE BİREYLERİ BİRBİRLERİNDEN NE BEKLER?

- **Değerlilik Hissi:** Her birey değerli olma arzusu içerisindedir. Etkili bir aile içi iletişim aile bireylerinin tümünde değerli olma hissi uyandıracaktır. Aile bireyleri ile iletişim halindeyken o iletişimi önemsemeli ve başka şeylerle ilgilenerek değil, tamamen odaklanarak o iletişimde kalmalısınız. Etkin bir dinleyici olunmalıdır.
- **Güven ortamı:** Aile bireyleri kendilerinin aile içerisinde güvende olduğunu, dışarıdaki tehlikelere karşı aile içerisinde birlikte olduğunu bilmek ister. Bu duyguyu pekiştirmek adına kişileri, aileyi ve toplumu ilgilendiren konularda aileler toplantılar yapılabilir ve bu toplantılarda duygusal ifade sağlanıp, ailenin atacağı adımlar somut şekilde belirlenebilir.

- **Dayanışma:** Aile bireyleri arasındaki dayanışma duygusu ne kadar güçlüyse, dışardan gelecek tehlikelere karşı bireylerin psikolojik sağlımlıkları da o kadar yüksek olur. Dayanışma duygusunun geliştiği aile bireylerinin dış dünyada yaşanan olaylara karşı stres yönetimi daha etkili olmaktadır.
- **Mutluluk ve Kendini Gerçekleştirme:** Aile bireylerinin tümü aile içerisinde mutlu olmak ister. Bu yüzden aile ortamında mutluluk ortamını korumak çok önemlidir. Aile içerisinde mutlu olan bireyler, dayanışma duygusu ile de kendilerini gerçekleştirme fırsatı bulurlar. Böylece kendileri için fırsat yaratıp, kendini geliştirmiş olurlar.

AİLE KURALLARI NASIL BELİRLENMELİDİR?

- Aile kuralları belirlenirken yalnızca bir birey ya da ebeveynler tarafından belirlenmemelidir.
- Ortak alınacak kararlar tüm bireylerde aidiyet duygusu oluşturur ve kurallara bağlılık gelişir.
- Aile kuralları tüm aile bireylerini kapsamalı ve bu kurallar tüm aile bireyleri için geçerli olmalıdır.

AİLE TOPLANTISI: ORTAK KARARLAR

Ergen
Tüm aile bireylerinin
söz hakkı olmalıdır.

Anne
Tüm aile bireyleri
toplantıya katılmalıdır.

Baba
Toplantı düzenli
aralıklarla
tekrarlanmalıdır

ANNE – BABA TUTUMLARI

- Baskıcı/otoriter Tutum,
- Aşırı koruyucu Tutum,
- Aşırı izin verici Tutum
- Tutarsız/kararsız Tutum,
- Demokratik Tutum
- Mükemmeliyetçi anne/baba Tutumu
- Helikopter Anne Baba Tutumu
- Kar Küreyici Anne Baba Tutumu

ANNE-BABA TUTUMLARI

- Çocuğun sağlıklı bir kişilik geliştirmesinde ve içinde bulunduğu çevreye uyum sağlamasında anne-baba-çocuk ilişkilerinin önemi oldukça fazladır.
- Bu ilişkiyi ve iletişim biçimini etkileyen en önemli unsurlardan birisi de ebeveynin çocuğa karşı tutumudur.

OTORİTER ANNE BABA TUTUMU

Otoriter tutumu benimseyen ebeveynler çocukların kendilerinin belirledikleri kurallar doğrultusunda davranmalarını ve onları denetlemeyi amaç edinirler. Ailede çocuğun itaati önemlidir, çocuk kurallara uymadığı takdirde ceza alacağını bilir.

- Otoriter anne baba tutumunu benimseyen ebeveyn çocuğunu sürekli denetleyerek ve kontrol ederek onun kendine olan güvenini ortadan kaldırıp kişiliğini hiçe saymaktadır.
- Bu tip ailelerde yetişen çocukların duygu ve düşünceleri dikkate alınmaz, çocuklar koyulan kurallara itiraz etmeden uymak zorundadırlar.
- Kurallara uyulmadığı durumda fiziksel şiddet ve baskı kullanılabilir. Bunun sonucunda kendi kararlarını kendi veremeyen, özgüveni düşük bir çocuk yetişir.

OTORİTER ANNE BABA TUTUMU

Otoriter tutumu benimseyen anne babalar çocuklarının onlara mutlak olarak itaat etmesini, kuralları ve istekleri tartışmasız olarak kabul etmelerini beklerler, sevgilerini göstermezler ve çocukla aralarına mesafe koyarlar.

Aile ile ilgili ya da çocuk hakkında alınacak kararlarda çocukla fikir alışverişine girmeden kararları kendileri alırlar. Aile tarafından çocuğa uygulanan katı disiplin anlayışı çocuk üzerinde iki farklı sonuç doğurabilmektedir.

1. Çocuklardan bazılarının ezilip bastırılmasına, boyun eğmelerine,
2. Bazılarının ise saldırganlaşmasına, kontrolsüzlük belirtileri göstermesine neden olabilir.

AŞIRI İZİN VERİCİ TUTUM

- Aşırı izin verici anne babalar çocukları etrafa zarar verseler dahi onlara
 - kısıtlama getirmezler ve
 - hoşgörü ile karşılarlar.
- Çocuğun istenmeyen davranışlarına kural koymaktan kaçınırlar.

Aile ortamında ve aile ortamı dışında (misafirlikte ya da bir seyahatte, parkta vb.) çocuk merkezli eğitim uygulanır ve denetimin yeri yoktur, çocuğun her istediği yapılır.

AŞIRI İZİN VERİCİ TUTUM

Ailelerin çocuklarına karşı hoşgörülü davranmaları, çocukların kendine güvenen, yaratıcı ve sosyal bir birey olarak yetişmesinde destekleyici olmasına rağmen aşırı derecede hoşgörü, çocukta olumsuz davranışlara yol açabilir. Sorumluluk duygusu geliştiremezler. Bu tutuma sahip ailelerde yetişen çocuklar, sürekli diğer insanların dikkatini çekmeye çalışır ve onlardan hizmet bekler.

- Bunun sonucunda bu çocukların sosyal uyumunun zayıf olması beklenir.
- Yaşamlarının ilk gününden itibaren her türlü istekleri karşılanan çocuklar, yetişkinlik dönemine geldiklerinde kendilerine toplumun düzenini bozabilecek haklar tanıyabilirler.

AŞIRI İZİN VERİCİ TUTUM

- Bu tutumu benimseyen anne babalar bir süre çocuklarının taleplerini tartışmasız yerine getirir, ancak bir süre sonra bu istekler karşısında dayanamayıp sert cezalar uygulamaya başlarlar.
- Bu durum sonucunda aile ortamında hem aşırı izin verici olma hem de çok sert tutumların uygulanması bir tutarsızlığa yol açabilir.

AŞIRI KORUYUCU TUTUM

- Ailelerin bir görevi çocukları koruma ve kontrol etmek olsa da bu durum çocuğun sağlıklı gelişimini engellemeyecek düzeyde olmalıdır. Koruyucu tutuma sahip aileler, çocuklarını aşırı derecede korur ve kontrol ederler.
- Çocukların yapabileceği pek çok şey, anne baba tarafından yapılır ve böylece çocukların kendi deneyimleri yoluyla öğrenmeleri engellenir. Koruyucu tutum altında yetişen çocuklar kendisini savunamayan, karar verme becerileri gelişmemiş ve kendi işini yapamayan kişiliğe sahip olabilirler.

AŞIRI KORUYUCU TUTUM

- Böyle bir tutumun sonucunda çocukta diğer kişilere karşı bağımlı olma, kendi kararlarını kendi verememe, özgüven eksikliği ve duygusal kırıklıklar gibi problemler görülebilir.
- Aşırı korumacı anne babanın çocuğu yaşamı boyunca sürebilecek bir bağımlılık duygusu yaşayabilir ve ileriki yıllarda aynı koruma duygusunu başka insanlardan karşılamak isteyebilir.

AŞIRI KORUYUCU TUTUM

- ❖ Koruyucu tutuma sahip olan anneler çocuğun büyüdüğünü kabul etmeyerek yemeğini yedirir, kendi yatağında uyutur, onun ödevlerini dahi yapar.
- ❖ Sokağa çıkıp oynamalarına ve başka çocuklarla iletişim kurmalarına izin vermezler.
- ❖ Böyle bir aile ortamında yetişen çocuğa büyüme fırsatı verilmez ve toplumsal gelişimi de engellenir.

AŞIRI KORUYUCU TUTUM

- Aşırı korunan çocuklar kendini korumayı bilmedikleri için toplum içinde savunmasız, içedönük ve utangaç bir kimlik geliştirirler.
- Bu şekilde yetişen çocuklar annelerine karşı bağımlılık geliştirirler, her şeylerini annelerinin yapmalarını isterler. Bunun sonucunda çocuk annesine sormadan bir şey yapamaz duruma gelir.
- Çocuk içedönük olabileceği gibi aşırı otoriter, sorumsuz, şımarık, aşırı kızıp sinirlenen ve etraftaki insanları kullanan bir kişilik geliştirebilir.

DEMOKRATİK ANNE BABA TUTUMU

- Anne-baba tutumları arasında en sağlıklı olan bu tutumda çocuklara hoşgörölü, güven verici ve destekleyici yaklaşım benimsenir. Bu tutuma sahip anne babalar, çocuklarına sıcak davranır ve koşulsuz saygı, sevgi gösterirler.
- Çocukların her durumda düşüncelerini belirtmeleri ve paylaşmaları desteklenir.
- Anne babaların davranışları, birbiriyle tutarlı ve kararlıdır.

DEMOKRATİK ANNE BABA TUTUMU

- Demokratik tutuma sahip anne babalar her çocuğun kendine özgü bir gelişim kapasitesi olduğunu bilir ve ona uygun davranırlar.
- Çocuklarından gelişimlerine uygun düzeyde olgun davranmalarını beklerler.
- Aileler çocukları ile ortak etkinliklerde bulunurlar ve onlara sorumluluk verirler.
- Gerekli durumlarda onları desteklerler.
- Demokratik ailelerde özerk davranışların desteklenmesine dikkat edilir.

DEMOKRATİK ANNE BABA TUTUMU

- Çocuğun kendini ifade etmesine ve öz denetim kazanmasına katkı sağlayacak ortamlar sunarlar.
- Demokratik tutuma sahip ailelerin çocukları sosyal ve duygusal anlamda daha yeterli, diğer bireylerle daha çok iş birliği içerisindedirler.
- Bu tutuma sahip ailede yetişen çocuklar; kendine güvenen, uyumlu, yaratıcı, bağımsız, sorumluluk sahibi, insanlara güvenebilen ve sevilen bireyler olarak yetişirler.

DEMOKRATİK ANNE BABA TUTUMU

- Demokratik ailelerde anne baba ve çocuk arasındaki iletişimde “koşulsuz sevgi” ve “empati” temeldir.
- Aile içinde ortaya çıkan sıkıntılar iletişim kurularak çözülür, evde sıcak ve samimi bir ortam vardır.

DEMOKRATİK ANNE BABA TUTUMU

- Kurallar çocuğun gelişimini sağlamak ve sorumluluk duygusu kazandırmak için çocuğun yapabileceği düzeyde belirlenir.
- Kurallar fikir alışverişi yapılarak iş birliği içerisinde belirlenir.
- Demokratik ailelerde sevgi ve hoşgörünün yanında disiplin de vardır, gerektiğinde çocukların davranışları sınırlandırılır.

TUTARSIZ ANNE BABA TUTUMU

- Tutarsız anne baba tutumunda ebeveynler arasında görüş ayrılığı olabileceği gibi, davranışlarında tutarsızlık da görülebilir. Bu tutumu benimseyen anne babalar çocukla ilgili durumlarda birbirlerini sürekli eleştirirler.
- Çocuklar hangi davranışın istenen hangi davranışın istenmeyen davranış olduğunu anlayamazlar çünkü bu durum anne babanın ruhsal durumuna göre değişmektedir.

TUTARSIZ ANNE BABA TUTUMU

- Ayrıca birinin olumlu dediğine birinin olumsuz demesi de çocuğun istenen davranışı bulmasını zorlaştırmaktadır.
- Bu tutumu benimseyen ailelerde disiplin vardır ancak çocuk disiplinin ne zaman ve nerede uygulanacağını bilemez.

- Anne babalar aşırı hoşgörü ile sert cezalar arasında gidip gelirler, bazen görmezden geldikleri, önemsemedikleri bir davranışa başka bir zaman çocuklarını azarlayarak ya da cezalandırarak tepki gösterebilirler.
- Bu nedenle çocuklar davranışlarını anne babalarının ruhsal durumuna göre ayarlamaya çalışırlar.
- Bir davranışı yapmadan önce davranışın yanlış olup olmasından ziyade, anne babasının bu davranışa ne zaman yapsa kızmayacaklarını düşünürler.

- Ailede çocuklarla, ebeveyn ilişkisinde temel belirleyici faktör anne ve babanın tutum ve davranışlarıdır.
- Anne ve babanın çocuklarına karşı sergiledikleri davranış şekilleri, olaylar karşısında sergiledikleri tutumlar, anne ve baba ile çocuk arasındaki ilişkinin yönünü ve şeklini belirler.

Çocukların olumlu kimlik gelişimi, psikolojik ve sosyal uyumu, kendine yetebilen güçlü bireyler olabilmesinin yolu ancak sağlıklı anne baba tutumlarıyla mümkün olabilmektedir.

AŞIRI MÜKEMMELİYETÇİ ANNE BABA TUTUMU

- Bu tutuma sahip anne babalar, yaşantıları boyunca ulaşamadıkları amaçlara kendi çocuklarının potansiyellerine bakmadan ulaşmalarını beklerler. Çocuklarından beklentileri yüksektir ve çocuklarının hata yapmalarını kabullenemezler. Bu tutuma sahip anne babaların çocukları kaygılı olurlar ve kendilerini yetersiz hissederler.

- Mükemmeliyetçi tutuma sahip ailelerde yetişen çocuklar, bu ağır beklentiler altında ezilerek sağlıklı bir kişilik geliştiremeyebilirler. Bu çocuklar hayatlarında hep başarıya yönelik çabalarlar ve istedikleri seviyeye ulaşamadıklarında hayal kırıklığı yaşarlar.
- Mükemmeliyetçi anne-babaların çocukları kendilerini çoğu zaman beceriksiz hissederler. Ailesinin beklentilerini bir türlü karşılayamayan çocuk, kendisinin değersiz ve başarısız olduğunu düşünür.

HELİKOPTER EBEVEYNLİK

HELİKOPTER EBEVEYNLER

Çocuklarına aşırı ilgi gösteren, onların deneyimleri, problemleri ve zaman zaman da eğitim durumları ile aşırı ilgilenen anne babalara verilen addır. Daha önce çocuklar bisikletleriyle gezip, arkadaşlarıyla dışarıda oynayıp vakit geçirirken, bugünün ebeveynleri, elektronik göbek bağı (umbilikal cord) olarak adlandırılan cep telefonunu e-posta, anlık mesajlaşma ve sosyal ağ sitelerinden çocuklarının nerede olduğunu sürekli kontrol etmektedirler.

Popüler basın, bu tür ebeveynleri **helikopterler** (sinek kuşu, aşırı gizli savaşılar, siyah şahinler) olarak tanımlar.

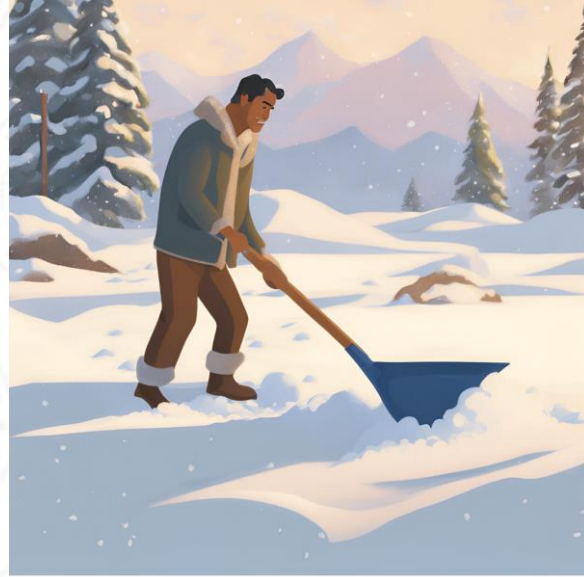

HELİKOPTER EBEVEYNLER

- Aşırı koruyan,
 - Çocuğunun her adımını kontrol eden,
 - Planları çocukları için önceden yapan,
 - Rekabete eğilimli bir çocuk modeli ortaya koyan,
 - Çocuklarının problemlerini onlar adına çözmeye çalışan,
 - Çocuklarının geç başladıkları yetişkinlik hayatlarına da müdahil olan bir ebeveynlik tarzı olarak karşımıza çıkmaktadır
- Bu tutum çocukların hayatta karşılaştıkları problemleri çözmekteki becerilerini olumsuz etkiler.

KAR KÜREYİCİ TUTUM

- Çocuklarının önüne çıkan her engeli kaldıran ve çocukların karşılaştığı her sorunu çözmeye çalışan anne babalar için kullanılmakta olan bir tutumdur. Kar küreyici ebeveyn tanımı, helikopter ebeveynliğin bir üst seviyesi olarak da değerlendiriliyor.
- Çocuklarının önüne çıkan tüm zorlukları, bir kar küreyici gibi ortadan kaldıran ebeveynler, çocukları için pürüzsüz ve kolay bir hayat inşa etmeye çalışırlar.

Kar Küreyici Tutuma Sahip Ebeveynler;

- Çocuğun ödevlerini yaparlar.
- Çocuklarının yataklarını toplarlar.
- Evde hiçbir iş için yardım istemezler.
- Her istediğini hemen alır ve yaparlar.
- Teknolojik en son cihazları temin ederler.
- Çocuğu düşmesin diye peşinde dolaşırlar.

- Onların yapabilecekleri en basit işleri bile kendileri üstlenirler.
- Yemeğini kendi başına yiyebilecekken yedirmeye devam ederler.
- Anne babalar çocukları büyümesine rağmen onları çocuklaştırırar.
- Çocuğu okulda veya kreşte arkadaşlarıyla bir sorun yaşadığında hemen gelirler.
- Çocuk okula otobüs veya servisle gidebilecekken kendileri okulun kapısına kadar bırakırlar.
- Kendi başına yatağında uyuma yaşı gelmiş olmasına rağmen hala çocuğu ile birlikte uyurlar.

Bu çocuklar dış dünyaya açıldıkları zaman hiçbir şeyle baş edemeyen ve en basit engel karşısında başarısızlığa uğrayan kişiler haline gelebilirler. Ebeveynlerin bu tutumu, çocukların problem çözme becerisinin gelişmesini engellediği gibi, çocukların ebeveynleri olmadan karar almalarını ya da girişimde bulunmalarını engelleyebilir.

Ergenlik ve Anne Baba Tutumları

- Ergenlik dönemi içerisinde bireyde bir dizi değişim meydana gelmektedir. Bu değişim hem ergenin kendini algılayış biçimini hem de ailenin ergeni anlayış etkilemektedir.
- Kimlik oluşturma süreci içerisinde ergenin yaşadığı bu değişim ve gelişim sürecindeki zorlukları, ergen ancak en yakını olan ailesinden aldığı destekle aşabilmektedir.
- Bu dönemde aile içerisinde çok büyük çatışmalar yaşanabilmektedir. Bu çatışmaların kaynağına bakıldığında ise anne babaların ergenlik dönemi ve ergenlerle iletişim becerileri hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığı görülmektedir.

Bu döneme damgasını vuran en büyük problem, anne ve babaların bu konu ile ilgili fazla donanımlı olmamaları veya çocuklarına nasıl davranacakları konusunda tereddütler yaşamalarından doğmaktadır. Bunun sonucunda ergenler, anne-babalarından çok farklı dünyalara sahip olduklarını düşünerek ve anlaşılmadıklarını hissederek en ufak konular için bile sık sık tartışıp duygusal bir uzaklaşma yaşamaktadırlar.

Bu dönemde sürekli ergene karşı inatçı ve sindirmeye yönelik hareketler çocuğunuzun sizinle tam ters özellikler göstererek «zıt kimlik» oluşturmasına sebep olabilmektedir. Burada anne ve babanın ergen ile nasıl iletişim kurduğu ve bunun devamını nasıl sağladığı çok önemlidir.

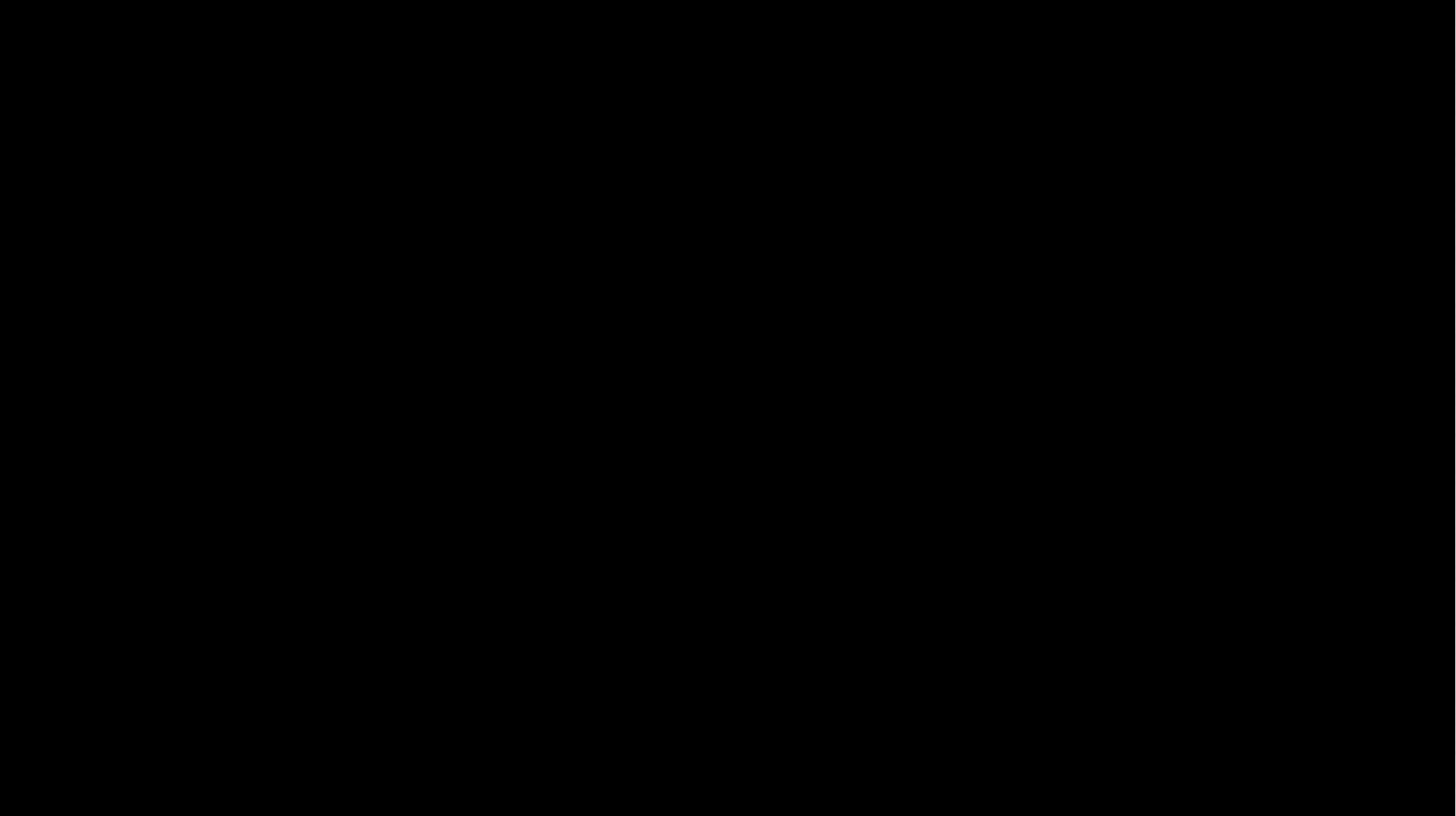
Ergenlik döneminde, çocukların yetişmesine en büyük katkıyı sağlayacak olan anne ve babaların, aralarında kurdukları iletişim en önemli konulardan biridir. Kendini kaliteli bir iletişim konusunda gerçekten açık tutan, karşı tarafı anlamak için olaylara onun penceresinden de bakabilen ve bunları yaparken ciddi bir kararlılık gösteren anne ve babalar için bu dönemde karşılaşılan sıkıntıları atlattmak çok daha kolay olacaktır.

Bazen çocuğunuzu tam olarak anlayamadığımız durumlarda «onu anlamaya çalıştığınızı; ancak tam olarak anlayamadığınızı ve yine de yanında olduğunuzu» paylaşmanız çocuğunuza dürüst davranmanız açısından oldukça önemlidir.

Ebeveynler çocuklarıyla bu çatışmaları en aza indirme adına;

- Ergenlik dönemi hakkında bilgi sahibi olunmalı,
- Bu sürecin yetişkinlik yolculuğunda bir geçiş dönemi olduğu bilinerek sağlıklı bir kişilik oluşumunu desteklemek adına sabırla yaklaşılmalı,
- Gerekli iletişim donanımları edinilerek çocuğa rehber olunmalı,
- Nasihat ve eleştiri yerine çocuğunuz empatik bir tutumla dinlenmeli, çocuğunuzun fikri alınmalı, her zaman fikri doğru kabul edilmese de kişi olarak saygı duyulmalı,
- Yaşadığı duyguları kabul edilmeli,
- Olumlu model olunmalıdır.

KAYNAKÇA

- https://islahiyeram.meb.k12.tr/icerikler/anne-baba-tutumlari_13254133.html
- https://sivasram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/58/01/198697/dosyalar/2022_09/06143609_AILE-ICI-ILETISIM-veli.pptx?CHK=1a93b986c4bee5258e5acab9ce7cac8d
- <https://aileokulu.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/12/Aile-Ici-Iletisim-Becerileri.pdf>
- Sezer, Ö. (2010) Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları Ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi.1-9.
- Bu sunumdaki görseller FREEPIK uygulamasından alınmıştır.
- <https://www.milliyet.com.tr/pembelar/ergenlikte-anne-baba-tutumlari-cocuklari-nasil-etkiliyor-6706679>
- https://www.canva.com/design/DAGY0GY1UjA/J3JOspzL0dnHuyeqByteeg/edit?ui=eyJFIjp7lkE_ljoiVilsIkEiOiJ1cGxvYWRfZGExMDIhY2QtYWVhOC00MTI1LThjZGltYjlxOTgwMDMxNzFliwiQil6IkIifSwiRyI6eyJCIjp0cnVlfX0

SOSYAL MEDYA HESAPLARIMIZ

gaziantep.ilmem

Gaziantep İl Mem

Gaziantep_MEM

Katılımınız için teşekkür ederiz.

